

Kela tiedottaa 4.2.2004

Kelan gerontologia-palkinto Timo Strandbergille

Kelan gerontologia-palkinto (10 000 euroa) myönnetään dosentti Timo Strandbergille. Strandberg toimii tällä hetkellä Suomen Akatemian akatemiaturkijana.

Strandbergin tärkein tutkimuspanos liittyy kroonisten, myös vanhusväestöä kuormittavien sairauksien, erityisesti valtimotautien, kehittymiseen ja ehkäisyyn. Strandberg on aktiivisesti vaikuttanut etenkin sydän- ja verenkiertoelinten sairauksien hoitokäytäntöihin keski-ikäisten ja vanhusten ikäryhmissä. Tutkimustyön lisäksi hän on ollut kehittämässä geriatrian verkkosivua www.gernet.fi Internettiin. Vuodesta 2001 hän on ollut tieteellisen yhdistyksen Societas Gerontologica Fennican puheenjohtaja.

Strandberg on osallistunut kansainvälisiin monikeskustutkimuksiin, joissa vertaillaan lääkehoitojen tehoa valtimotautien ehkäisyssä. Hänen työnsä tuloksia on julkaistu laajasti kansainvälisissä tieteellisissä aikakauslehdissä sekä parhaimmissa gerontologian alan julkaisuissa. Vaikka useimmat julkaisut ovat syntyneet ryhmätyönä, on Strandberg useimmissa julkaisuissa ensimmäisenä tekijänä, mikä viittaa hänen keskeiseen rooliinsa tutkimusten toteuttajana.

Tällä hetkellä laajimmat Strandbergin johtamat projektit ovat DEBATE-tutkimus sekä Helsingin Johtajatutkimuksen pitkäaikaisseuranta (ks. liite tiedotteen lopussa).

Taustatiedot

Timo Strandberg on syntynyt vuonna 1953. Hän valmistui lääkäriksi vuonna 1978 ja lääketieteen tohtoriksi vuonna 1983 Helsingin yliopistosta. Erikoislääkärin oikeudet hän sai sisätautien alalla vuonna 1992 ja geriatrian alalla vuonna 1993. Vuonna 1993 hänet nimitettiin dosentiksi Helsingin yliopistoon. Hän on toiminut vaihtelevasti sekä kliinisessä työssä että tutkijana pääasiassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan eri tehtävissä (mm. apulaisopettajana, apulaisprofessorina, vt. professorina). Vuosiksi 2000-2005 hänet on valittu akatemiaturkijan virkaan Suomen Akatemiassa.

Kelan gerontologia-palkinto

Kansaneläkelaitoksen hallitus perusti vuonna 1989 gerontologia-palkinnon tukemaan gerontologista tutkimusta. Kelan hallitus myöntää palkinnon joka kolmas tai neljäs vuosi terveyttä edistävää, tieteellisesti korkeatasoista tutkimusta tekeville suomalaiselle tai ulkomaiselle tutkijalle.

Ensimmäinen gerontologia-palkinto myönnettiin professori Eino Heikkiselle vuonna 1991, toinen dosentti Jan-Erik Ruthille vuonna 1994, kolmas professori Reijo Tilvikselle vuonna 1997 ja neljäs professori Hilikka Soiniselle vuonna 2000.

Lisätietoja

Kansaneläkelaitoksen ylilääkäri Antti Huunan-Seppälä, p. 020 434 1414, antti.huunan-seppala@kela.fi
dosentti Timo Strandberg, p. 040 59 69 285, timo.strandberg@hus.fi
Kelan viestintä, tiedottaja Minna Latvala, p. 020 434 1418 tai minna.latvala@kela.fi

Liitteenä valokuva palkinnon saajasta.

Tiedustelut valokuvasta osoitteesta kela.valokuvaamo@kolumbus.fi tai p. 020 434 1203.

LIITE:

DEBATE-tutkimus: Voidaanko valtimosairauksia ehkäistä 80-vuotiaana?

Vuonna 2000 alkaneessa DEBATE (Drugs and Evidence-Based Medicine in the Elderly) – tutkimuksessa keskeinen tavoite on selvittää, voidaanko yli 74-vuotiaiden valtimotautipotilaiden tehostetulla valtimotautien ehkäisyohjelmalla vielä saavuttaa terveyshyötyjä ja kohentaa elämänlaatua. Tutkimus on kansainvälisestäkin ainutlaatuinen, koska iäkkäät potilaat on aiemmin yleensä jätetty tällaisten tutkimusten ulkopuolelle.

Varsinaisesti DEBATE käynnistettiin jo vuonna 1998 Helsingissä laajalla väestötutkimuksella ja kirjekselyllä, jonka perusteella varsinaiseen hoitotutkimukseen otettiin 400 kotona asuvaa keskimäärin 80-vuotiaasta miestä ja naista, jotka sairastivat jotakin valtimotautia (sepelvaltimotauti, aivovaltimotauti, alaraajojen valtimotauti). Potilaat satunnaistettiin kolmeksi vuodeksi kahteen ryhmään: ns. tavanomaisen hoidon ryhmään ja hoitoryhmään, jossa hoito pyrittiin kaikin tavoin optimoimaan valtimotautien nykyisten hoitosuosituksen mukaan. Tutkimuksen hoitovaihe on päättynyt vuoden 2003 lopussa, ja tulosten analyysit on aloitettu.

Paitsi varsinaista hoitotutkimusta, DEBATEn aineistoa on käytetty hyväksi useissa lisäprojekteissa. On selvitetty näiden iäkkäiden valtimotautipotilaiden käsityksiä sydänelvytyksestä ja ylipäänsä elämän loppuvaiheeseen liittyvistä kysymyksistä. Koska DEBATE:ssa on tehty lähtövaiheessa ja vuosittain laajat kognitiivisen toiminnan testit, antaa tämä mahdollisuuksia moniin tutkimuksiin.

Tähän mennessä on todettu erittäin mielenkiintoinen yhteys eräiden virusinfektioiden ja dementian välisestä yhteydestä. Tämä havainto on johtamassa jatkotutkimuksiin ja mahdollisesti myös kansainväliseen yhteistyöhön. DEBATE:ssa on kerätty myös runsaasti tietoa mm. vanhojen valtimotautipotilaiden elämänlaatuun, ravitsemukseen ja psykososiaalisiin seikkoihin liittyvistä tekijöistä. Suunnitteilla on lisäksi vanhuusiän lääkevästeisiin (statiinit, asetosalisyylihappo) liittyviä tutkimuksia.

Helsingin Johtajatutkimuksen pitkäaikaisseuranta:

Mikä selittää onnistunutta vanhenemistä? Pakkautuvatko sairaudet?

Vanhukset eivät sairauksineen synny tyhjästä. Kroonisten sairauksien, kuten sydän- ja verisuonisairauksien juuret ovat keski-ikässä ja vieläkin kauempana, jopa sikiökaudella saakka. Tämä tekee välttämättömäksi elinkaariajattelun, ja tätä edustaa Helsingin Johtajatutkimuksen 1960-luvulta alkanut pitkäaikaisseuranta. Tavoitteina on tutkia tarkemmin tässä aineistossa (alunperin 3490 vuosina 1919-34 syntynyttä miestä) iäkkäiden tärkeimpien sairauksien ja toimintakyvyn heikentäjien - sydän- ja verisuonisairauksien ja kognitiivisten häiriöiden - etiologiaa, ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia sekä vaikutusta elämänlaatuun. Erityisen kiinnostavia ovat elämänaikaisten riskitekijöiden, mm. painonnousun, verenpaineen, kolesterolin ja alkoholinkäytön heijastukset vanhuusikään. Tutkimuksissa käytetään uusinta teknologiaa.

Aineiston kuolleisuus on selvitetty vuoteen 2002, ja elossa oleville vajaalle 2000:lle - nyt keskimäärin 75-vuotiaalle miehelle - on tehty kaksi kirjekselyä, vuosina 2000 ja 2003. Vastausprosentti on ollut erinomainen, yli 80. Vuoden 2003 tutkittiin lisäksi verinäyttein ja muistitestillä noin 650 pääkaupunkiseudulla asuvaa miestä. Heistä 131 miestä on lisäksi käynyt perusteellisissa tutkimuksissa Meilahden sairaalassa. Keskeisenä tavoitteena on selvittää keski-ikäisten riskitekijöiden vaikutuksia aivojen toimintaan. Näiden tulosten analysointi on vasta alkuvaiheessaan.

Kokonaisuutena Johtajatutkimuksen seuranta antaa perspektiiviä siihen, miten keski-ikässä

todettavat ja vielä hoidettavat riskitekijät heijastuvat vanhuusiän toimintakykyyn ja kognitiiviseen funktioon. Tällaista tietoa tarvitaan motivoimaan elintapamuutoksia ja riskitekijöiden hoitoa jo nuorella iällä. Projektin seuranta antaa myös vastauksia siihen vanhenevan yhteiskunnan keskeiseen kysymykseen, miten toimintakykyä voidaan parhaiten säilyttää mahdollisimman myöhäiseen ikään. Seuranta vielä jatkamalla saadaan myös valaistusta sairauksien pakkautumisteorian (compression of morbidity) paikkansapitävyydestä. Tämän teorian mukaan eliniän pidentyminen ei johdakaan sairastamisajan pidentymiseen.